

FACKLIGT NEPAL

FOLKMÄNGD: 28,2 milj. HUVUDSTAD: Kathmandu

GRUNDLÄGGANDE ILO-KONVENTIONER SOM RATIFICERATS:

29 – 98 – 100 – 111 – 138 - 182

Återupprättandet av demokratin innebar, delvis tack vare en lång facklig kamp, att flera betydande restriktioner för föreningsfriheten och rätten till kollektiva förhandlingar som införts under kung Gyanendras regering avskaffades.

LAGSTIFTNINGEN

År 2007 trädde en interimistisk författning i kraft. Fackföreningsrörelsen lyckades få med en paragraf som säger att rättigheterna i arbetslivet är grundläggande och att löntagarna enligt lag har rätt att gå med i fackföreningar och förhandla kollektivt. År 2007 bekräftade en dom i Högsta domstolen att rätten till kollektiva förhandlingar inte var begränsad till företagsfackföreningar utan också gällde federationer och konfederationer. Att döma av den information som kommit till Internationella fackliga samorganisationen (IFS) från ett av medlemsförbunden, Nepal Trade Union Congress (NTUC), får medlemmar av de väpnade styrkorna och polisen inte bilda fackföreningar och medlemmar av ledningen i privata och statliga företag får inte delta i fackliga aktiviteter. Utländska medborgare får gå med i fackföreningar men det är bara nepalesiska medborgare som får väljas till förtroendeuppdrag.

Bildande av fackföreningar

På företagsnivå krävs 25 procent av arbetsstyrkan och minst tio personer för att bilda en fackförening. På varje företag får det bara finnas fyra fackföreningar. Vilken av dem som ska förhandla om kollektivavtal ska avgöras i val inom företaget. Fackliga federationer får bildas genom sammanslagning av 50 företagsfackföreningar eller 5 000 personer som arbetar på företag av samma art. Det är en tillräckligt hög gräns för att den ska anses begränsande enligt internationella arbetslivsnormer. För en konfederation krävs tio federationer och sex av dem måste organisera anställda i den formella ekonomin.

Rättigheter erkända i den informella ekonomin

Genom en ändring av arbetsmarknadslagen år 1999 kom både den informella ekonomin och jordbrukssektorn att omfattas av den även om tröskeln är mycket hög. I den informella ekonomin krävs 500 personer med liknande arbeten för att en federation ska kunna bildas, och i jordbruket krävs minst 5 000 personer som kommer från minst 20 distrikt och har minst 100 personer från varje distrikt.

Regeringen återinför statstjänstemäns rätt att organisera sig

År 2007 antog regeringen en lag om statstjänst som återinförde statstjänstemännens rätt att organisera sig och förhandla kollektivt. I en överraskande åtgärd, utan föregående samråd med löntagarna och deras representanter, hade den tidigare regeringen den 14 juli 2005 utfärdat en förordning om statlig tjänst som upphävde statstjänstemännens rätt fritt att bilda och gå med i fackliga organisationer. ILO:s kommitté om föreningsfrihet hade beslutat att de skäl som regeringen anfört för att förbjuda Nepal Government Employee's Organisation inte rättfärdigade förbudet mot den organisationens verksamhet.

Strejkbegränsningar

Även om strejker är tillåtna finns det en rad begränsningar. En strejk kan hållas först efter 30 dagars varsel och sedan den fått stöd av 60 procent av fackföreningens medlemmar i en sluten omröstning. Siffran är alltför hög enligt internationella normer. Regeringen kan stoppa en strejk eller frysa en organisations verksamhet om den stör freden eller anses kunna få negativa effekter på landets ekonomiska intressen. Dessutom nekar lagstiftningen strejkrätt för anställda i oundgänglig verksamhet.

Under de senaste åren har regeringen använt lagstiftningen för att förbjuda strejker i många sektorer, inklusive bank, telekommunikationer, el, vattenförsörjning, väg-, luft- och sjötransporter, tryckeriindustrin, statlig press, hotell och restauranger. Detta går långt utöver ILO:s definition av oumbärlig verksamhet. Anställda i företags säkerhets- eller bevakningsteam får inte heller börja en strejk.

Reformerad arbetsmarknadslag

Åren 2006 och 2007 började regeringen reformera landets arbetsmarknadspolitik, med tekniskt stöd från ILO och under medverkan av fackföreningar och löntagarnas organisationer. De bakomliggande principerna som ILO föreslagit för reformerna antogs av den centrala, trepartssammansatta rådgivande kommittén.

RÄTTIGHETERNA I PRAKTIKEN OCH KRÄNKNINGAR UNDER ÅR 2008

Bakgrund

Efter generalstrejken som ledde till att demokratin återinfördes i april 2006, bildades en ny övergångsregering i början av år 2007. Den bestod av företrädare för de största politiska partierna, inklusive för den tidigare maoistiska gerillarörelsen. Den väpnade konflikten sägs ha orsakat över 13 000 människors liv under de senaste 11 åren. Bland de döda fanns många fackligt aktiva. Fredsavtalet hänvisar till ILO och till behovet av bättre utveckling av relationerna i näringslivet. Både fredsfördraget och den interimistiska författning som antogs i januari 2007 binder Nepal vid skyldigheten att respektera internationella arbetslivsnormer om kollektivavtal och löntagarnas rättigheter.

Strejker

En del av de strejker som genomfördes under år 2007 hade inga direkta kopplingar till löntagarnas intressen. Vissa hölls av fackliga organisationer av politiska skäl och andra arrangerades av föreningar som krävde olika reformer som inte nödvändigtvis gällde arbetslivet. Det gällde exempelvis strejken som företagarföreningarna genomförde för krav på ett bättre affärsklimat och ett stopp för kidnappningarna av företagare. Enligt IFS medlemsförbund General Federation of Nepalese Trade Unions (GEFONT) uppmanade arbetsgivarna år 2007 till nationella strejker på över 40 dagar, vilket var mer än vad de fackliga organisationerna uppmanade till. GEFONT meddelade också att man i de flesta fall finner lösningar på konflikter under tvåpartsförhandlingar som kan pågå under den 30-dagarsperiod som skall gå mellan omröstningen om en strejk och strejken. Medan både myndigheterna och arbetsgivarna har begärt domstolsförelägganden för att hindra anställda gå ut i strejk, sade GEFONT att domstolarna inte brukar lägga sig i strejker när kollektivavtalsförhandlingar pågår.

Kollektiva förhandlingar ovanliga

På grund av löntagarnas brist på erfarenhet, arbetsgivarnas brist på vilja och hindren för strejk förekommer i praktiken inte många kollektiva förhandlingar. Det stora antalet fackföreningar minskar den svaga förhandlingsförmågan ytterligare. Kollektivavtal omfattar bara runt 10 procent av de anställda i den formella ekonomin.

Polisvåld mot demonstranter

350 anställda från Nepals vattenförsörjningsbolag avskedades utan förklaring den 16 juli. Under protesterna som följde den 17 juli gick polisen till angrepp och 65 arbetare, bland dem kvinnor och handikappade, blev allvarligt sårade. Den 25 juli använde polisen än en gång våld mot arbetarna. En av ISKA:s medlemsorganisationer, Nepal Inter Corporation Employees' Union rapporterade att ordföranden blivit allvarligt skadad och fått en vrist bruten på två ställen. En annan styrelsemedlem blev också misshandlad. Förbundet betonade att de 350 hade avskedats för att de deltagit i protester mot privatiseringen av vattenförsörjningen och varit med i den prodemokratiska rörelsen. En överenskommelse mellan bolaget och de två fackliga organisationerna som representerade 95 % av arbetskraften hade undertecknats i februari. I den ingick att inga arbetare skulle förlora sina arbeten under privatiseringsprocessen.

Mellanfacklig rivalitet och våld

Rivaliteten mellan nepalesiska fackförbund leder ibland till sammanstötningar mellan arbetare från olika organisationer. Det ser ut som om detta blivit vanligare sedan den fackliga organisation som är knuten till den tidigare maoistgerillan blivit starkare. NTUC anmälde flera gånger misshandel, kidnappningar och tortyr av sina medlemmar och anklagade den maoistiska All Nepal Federation of Trade Unions (ANFTU), ungdomkommunisterna (Young Communist League, YCL, som NTUC beskriver som en systerorganisation till ANFTU) och regionala eller etniska grupper för övergreppen.

NTUC rapporterade särskilt ett fall med Jay Bahadur Yongen, generalsekreterare för mattarbetarförbundet Nepal Carpet Workers Union, som tvingades ligga på sjukhus i två veckor efter att enligt NTUC ha misshandlats av YCL och ANFTU i Katmandu. Flera medlemmar av fabriksarbetarförbundet Nepal Factory Labour Congress (NFLC, anslutet till NTUC) blev också misshandlade, inklusive Shree Prashad Shah, Lalit Shrestha och Dev Bahadur Gurung. NFLC:s ordförande Dharendra Kumar Singhs bostad bombades av okända angripare.

GEFONT meddelade också att medlemmar från ANFTU och YCL utsatt dess medlemmar för flera brutala attacker. Bland offren fanns Nara Bahadur och Brishpati Parajuli, två ledare från livsmedelsarbetarförbundet Nepal Independent Food & Beverage Workers' Union (NIFBWU). NTUC anklagar också YCL och det maoistiska förbundet för oegentligheter under kollektivavtalsförhandlingar och/eller fackliga val som hölls på lyxhotellen Annapurna och Yak & Yeti, Everest Casino och Bishal Bazaar stormarknad. Under de fackliga valen i den erkända fackföreningen på Hotel Annapurna anföll medlemmar av den maoistiska fackföreningen en valförrättare som skickats ut från arbetsmarknadsmyndigheten i Kathmandu och ledaren för GEFONT:s medlemsförbund Nepal Independent Hotel Workers Unions och tidigare ordförande Madhav Neupane och andra.

Fackligt erkännande avslås

NTUC kritiserade att 72 av dess medlemmar hade avskedats av den nepalesiska regeringen när de försökte registrera sin fackförening under tiden de arbetade på bevakningsprojektet i Koshi Chandragari Nagar.

Arbetsdomstolarna alltför långsamma

Nepal har en arbetsdomstol som ska lösa konflikter mellan arbetsgivare och anställda, men den saknar resurser och har en enorm hög ärenden som ligger och väntar. De fackliga organisationerna klagar och säger att det ibland tar flera år innan domstolen behandlar ett ärende.

Få kvinnliga arbetare organiserade

De kvinnliga arbetarna är dåligt organiserade. Få kvinnliga löntagare är medvetna om sina fackliga rättigheter och de flesta har okvalificerade, dåligt betalda arbeten.

gh